

2011-10-20

STRATEGIRAPPORT FÖR BOTSWANA, SEPTEMBER 2010 – AUGUSTI 2011**SAMMANFATTNING**

- Intresset för aktörssamverkan ökar både i Botswana och i Sverige och fler samarbeten planeras. En risk kan vara om Sida får svårt att svara upp mot intresset i form av handläggningskapacitet.
- Trots ett större intresse så är de finansiella beloppen små. Detta skapar problem med låg utbetalning, något som Sida försöker minimera genom att uppmuntra till längre program redan från början.
- För 2011 förväntas ett utfall om drygt 25 MSEK. En återbetalning om ca 8 MSEK bidrar till det låga utfallet. Därtill har förseningar i pågående projekt och försenade projektstarter lett till uppskjutna utbetalningar. Sida för en kontinuerlig dialog med parter för att följa genomförandet.
- Aktörssamverkan som metod är arbetsintensivt och kräver en hög grad av proaktivt arbete. Många av parterna är nya och behöver mer stöd och råd från Sida.
- Det har tagit tid för Facilitatorerna att hitta sin roll och att bli effektiva.
- Aktörssamverkan har dominerats av institutionellt samarbete. Mer arbete krävs för att se hur vi kan involvera privata aktörer och aktörer från civila samhället.
- Mer bör göras inom området demokrati, civila samhället och eller jämställdhet.
- Målet för ekonomisk utveckling är alltför ambitiöst och under halvtidsöversynen blev det klart att måluppfyllelse sannolikt ej kommer uppnås inom strategiperioden.
- Sida bedömer att vi är på rätt väg men att den korta tiden fram till 2013 begränsar möjligheterna för hur många samarbeten vi kan stödja.

1. INLEDNING

Utvecklingsarbetet styrs av samarbetsstrategin för Botswana 2009-2013. Det övergripande målet för det svenska utvecklingsarbetet med Botswana är *"stärkt socialt och miljömässigt hållbar ekonomisk tillväxt och minskad fattigdom"*. Målet för aktörssamverkan med Botswana är "att stimulera och stärka framväxten av självbärande relationer av ömsesidigt intresse mellan svenska och botswanska aktörer". Inom aktörssamverkan är ekonomisk tillväxt, miljö och klimat, samt demokrati och mänskliga rättigheter särskilt viktigt. Halvtidsöversynen¹ i maj 2011

¹ Halvtidsöversynen, PM 2011-06-13

konstaterade att sektorerna i strategin fortfarande var relevanta. En viktig slutsats är att ett besked om eventuell fortsättning bortom 2013 bör fattas i närtid.

Under 2011 har sju nya planeringsbidrag beviljats mellan aktörer, ännu fler ligger på kö för beredning. Sida bedömer detta vara en stark och positiv indikator på ett ökat intresse, men konstaterar samtidigt att utmaningar och svårigheter finns. Aktörssamverkan involverar risker. En tydlig risk, är att den globala ekonomiska krisens effekter på Botswanas ekonomi kan begränsa möjligheterna för Botswanas regering att stödja parter som vill engagera sig i aktörssamverkan. Under perioden har ett samarbete berörts av krisen och statstjänstemännens strejk. Det kan finnas en risk för konkurrens om intresset och kapaciteten hos svenska aktörer mellan de länder där Sverige ska uppmuntra aktörssamverkan. I ett försök att bemöta denna risk försöker Sida både direkt och genom facilitatorer markandsföra Botswana i så många fora som möjligt. Sida gjorde en halvtidsöversyn² av strategin i Botswana i maj 2011. Sammanfattningsvis kan sägas att det tar lång tid att styra om ett samarbete från bistånd till aktörssamverkan. Utbetalning och resultat kommer först efter ett par år.

2. EKONOMISKT UTFALL

Landram för Botswana år 2011 uppgår till 40 MSEK i enlighet med strategin. Genom delegeringsbeslut 2011-002455 sänktes beloppet till 34 MSEK. Planerade utbetalningar ligger på ca 25,7 MSEK. Bemyndiganderamen är 70 MSEK och av det är 46 MSEK in-tecknat. Det riktade stödet till HIV/AIDS utgör ca 40% av portföljen och resterande medel till aktörssamverkan inom miljö, ekonomisk utveckling och institutionssamarbete. Till och med den 31 augusti 2011 har totalt 2,2 MSEK utbetalats. Detta motsvarar 6,4 % av anslaget för 2011.

	Delegerade medel 2011(MSEK)	Utbetalda medel jan-aug (MSEK)	Prognos jan-dec (MSEK)
Ekonomisk tillväxt		2,191	6,797
Miljö och klimat		224	6,252
Demokrati och Mänskliga Rättigheter		1,368	2,368
HIV/AIDS		-3,203	3,827
Forskning		750	1,605
Övrigt		890	4,840
Totalt	34	2,221	25,689

Trots det ökade intresset för aktörssamverkan så genererar det inga större utbetalningar. Kombinationen av fakturor, rekvisitioner samt utlysningar (tex kultursamarbete som bygger på inkomna förslag) gör att det blir svårare att prognostisera det faktiska utfallet. Många projekt är nya med nya samarbetsparter och projektstarten har tagit längre tid än beräknat i flera fall. Ett antal större utbetalningar ska göras under hösten men trots detta kommer prognosen för

² Halvtidsöversynen, PM 2011-06-13

aktörssamverkan inte nås. En återbetalning på nästan 8 MSEK under hösten bidrar till att utfallet blir väsentligt lägre. Sida för kontinuerlig dialog med parter om planering och genomförande.

3. RESULTAT³

3.1 Sektor 1: Ekonomisk tillväxt

Botswana har sedan självständigheten 1966 haft en stark ekonomisk utveckling. Efter en kortvarig men djup nedgång av ekonomin 2009 är den ekonomiska tillväxten återigen positiv. Landet är beroende av sina gruvfyndigheter och har ett stort behov av att diversifiera ekonomin. Landet har också en överdimensionerad statlig sektor som på sikt måste minska.

Antal insatser: 4

3.1.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Meeting Points Botswana

Insatsens huvudsakliga mål:

- att möjliggöra en tidig etablering av Exportrådets verksamhet på en ny tillväxtmarknad,
- att bredda och fördjupa de bilaterala relationerna mellan länderna för att bidra till en rättvis och hållbar ekonomisk utveckling av ett samhälle baserat på mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar i Botswana,
- att bidra till främjande av handel, affärsrelationer och institutionellt samarbete vilket resulterar i hållbar aktörssamverkan mellan länderna.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills(MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
10,143	201001-201406	4,1	Exportrådet	Aktörssamverkan	100

Resultat:

Exempel på resultat som har uppnåtts under perioden:

- flera samarbeten har konkretiserats på kort tid som ett resultat av Exportrådets arbete. Som exempel kan nämnas Handelshögskolan i Stockholm och Botho College, Chalmers och Ministry of Wildlife, SIWI och Ministry of Minerals, Energy and water, mfl.
- Intresset för samarbete inom ICT och E-governance har ökat under perioden⁴.
- Intresse för småföretagande och jämställdhet har ökat⁵.

³ Resultat under insatser kan vara såväl prestationer som effekter.

⁴ Exportrådets rapport September 2011

Sidas resultatbedömning

Sida bedömer Exportrådets arbete som engagerat. Sida konstaterar att det är särskilt positivt med ökat intresse för jämställdhet och företagande i Botswana, detta är en efterfrågan som Exportrådet nu skall svara upp mot. Sida ser positivt på att flera samarbeten faktiskt blir verklighet och konkretiseras vilket är ett tecken på att vi är på rätt väg. Å andra sidan är det svårt för Sida att bedöma vilken möjlighet Exportrådet har att bedriva verksamhet efter 2013 i Botswana med egen finansiering. Exportrådet indikerar att antalet konsultuppdrag ökar och att trenden är positiv.

Insats 2: Meeting Points Mining SGUInsatsens huvudsakliga mål:

Syftet med insatsen är att den aktörssamverkan som uppstår ska bidra till en god förvaltning av mineralresurser vilket ska skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt, såväl ekonomiskt som socialt och miljömässigt.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
8 MSEK	201010 - 201312	3	SGU	Aktörssamverkan	100%

Resultat:

- Marknadsundersökning och klustermöte arrangerat av SGU i april i Uppsala visar på ett stort intresse bland svenska företag.
- Meeting Point Mining har vidareutvecklat sin egna metodik som ej funnits tidigare för hur dom på bästa sätt kan nå ut till fler aktörer.
- För att förbättra informationsflödet har Meeting Point Mining:s hemsida omarbetats och nyhetsbrev skickats ut.
- I Botswana har arbetet med de två tidigare initierade projekten "Aggregates" och "Mineral Identification" där SGU samarbetat med Department of Geological Survey (DGS) drivits vidare.

Sidas resultatbedömning

SGU har under 2011 kommit igång med både kommunikation till svenska aktörer och aktörer i Botswana. Flera möten har hållits i båda länderna vilket förhoppningsvis leder till samarbeten. SGU för löpande samtal med den andra facilitatorn SWECO vilket Sida bedömer som viktigt. Sida hade hoppats att SGU skulle ha kommit längre men gör ändå bedömningen att SGUs arbete går i rätt riktning med förhoppning om att fler konkreta samarbeten kan initieras i Botswana under kommande period. Under perioden har aktiviteterna mest koncentrerats till Sverige och svenska aktörer.

⁵ Exportrådets rapport September 2011

Insats 3: Samarbete mellan Botswana Unified Revenue Service (BURS) och Skatteverket (STA)

Insatsens huvudsakliga mål:

Förbättrad efterlevnad av skatteregler och ökade skatteintäkter i Botswana

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
12,8	201004-201312	4,8	Skattverket och BURS	Aktörssamverkan	50%

Resultat:

- Ett skifte från manuellt arbete med skatteintäkter till ett mera automatiserat har påbörjats detta kommer på sikt att leda till ökade skatteintäkter.
- En förenkling av skattesystemet har påbörjats.
- En uppdatering av registret för individer och företag som utgör grunden för skattebasen har introducerats.

Sidas resultatbedömning

Sida bedömer samarbetet som gott exempel på institutionellt samarbete mellan Sverige och Botswana. Trots vissa förseningar på svensk sida är samarbetet nu på rätt spår igen. Samarbetet förutspås bidra till målsättningen att effektivisera skattesystemet samt öka skatteintäkterna.

3.1.2 Bedömning av strategimålet inom Ekonomisk Tillväxt

Sektormål: Stärkt kapacitet att öka handel och att öka ekonomisk diversifiering (processmål: öka aktörssamverkan till att omfatta merparten av landallokeringen)

Den globala ekonomiska krisen har tagit hårt på Botswanas ekonomi och tillväxten sjunker, men ligger dock jämförelsevis högt på 6% under 2010⁶. Bedömningen är att Botswana på medellång sikt kommer fortsatt ha en god ekonomisk tillväxt⁷. Aktörssamverkan har ökat i Botswana under perioden. Tydliga resultat av Exportrådets aktiviteter har varit att introducera och involvera fler och nya aktörer till Botswana, vilket i ett flertal fall har lett vidare till konkreta samarbeten. Den mest dynamiska utvecklingen har varit i gränsområdet mellan ekonomisk tillväxt och energifrågor. Synergieffekter med Meeting Points Mining samt miljöfacilitatorn SWECO förväntas öka möjligheterna för aktörssamverkan.

Stödet till Skattesamarbetet är i sig ett bra exempel på institutionellt samarbete och aktörssamverkan. Målet för samarbetet att öka skattebasen och samtidigt skapa effektivare system för att få in mera skatt kommer på sikt att ge Botswanas regering ett större utrymme för stöd till ekonomisk utveckling, vilket ger möjlighet

⁶ World Bank

⁷ Ekonomisk rapportering från Sveriges ambassad i Pretoria

till ekonomisk diversifiering som är ett av sektormålen. Sida bedömer detta samarbete som ett gott bidrag för att nå måluppfyllelsen.

Antal insatser har under perioden ökat vilket är ett resultat av Facilitatorernas arbete samt Sidas egna strävan efter att få in fler aktörer. Halvtidsöversynen⁸ kunde konstatera att målformuleringen är alltför ambitiös och att tyngdpunkt bör läggas på att öka kapaciteten inom handel snarare än att öka den ekonomiska diversifieringen. Samtal förs nu med potentiella parter för att öka handelskapaciteten.

3.2 Sektor/verksamhetsområde 2: Miljö och klimat

Botswana är mycket sårbart för klimatförändringar och står inför stora utmaningar både vad gäller energi, vatten och avfallshantering. Botswana fortsätter att importera en stor del av sin energi och är i behov att utveckla förnybara energikällor.

Antal insatser: 4

3.2.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Environmental facilitator (SWECO)

Insatsens huvudsakliga mål:

Att identifiera möjliga samarbetspartner inom miljö- och klimatområdet i Sverige och Namibia, Botswana och Sydafrika samt att informera om aktörssamverkan, skapa mötesplatser och nätverk för relevanta aktörer.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills(MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
1,5	201005-201212	319	SWECO	Aktörssamverkan	100

Sweco ska fungera som facilitator för att främja aktörssamverkan som skapar förutsättningarna för en hållbar tillväxt inom miljö och klimat i samarbetsländerna med fokus på tre tematiska områden: effektiv vattenanvändning, energieffektivitet och förnybar energi samt avfallshantering.

Resultat för Botswana:

Ett urval av aktörssamverkan som initierats under programperioden:

- Sustainable Business Mälardalen (SusBiz) har inlett ett samarbete med Botswana Power Corporation kring konceptet "sustainable Villages of Botswana".

⁸ Rapport från Halvtidsöversynen daterad 2011-06-13 (2011-000861).

- Stockholm International Water Institute (SIWI) ska tillsammans med Ministry of Minerals, Energy and Water Resources (MMEWR) and Department of Water Affairs (DWA) arbeta med vattenförvaltning i Botswana.
- ABB och det Botswanska företaget Solar Power (pty) Ltd har inlett ett samarbete för att realisera uppförandet av en solenergi anläggning i Botswana
- Department of Waste Management and Pollution Control (DWMPC) ska tillsammans med Chalmers Industriteknik – Urban Water Management, WRS AB och Vectura AB arbeta med vattenförvaltning och sanitetslösningar
- BPC Lesedi (pty) Ltd ska samarbeta med COWI AB i en pilotstudie som gäller en Micro Grid installation i Sekhutlane, Botswana
- Botswana Innovation Hub (Ministry of Infrastructure, Science and Technology) har tillsammans med Lunds universitet och Krinova Science Park inlett ett samarbete och fått beviljat ett planeringsbidrag för att utveckla ett ” Clean Technology Centre of Expertise” i Botswana

Sidas resultatbedömning

Flera bra projekt kan komma att realiseras till följd av SWECOs initiala kontakter, men enligt Sidas bedömning har processen att identifiera nya aktörer och samarbeten tagit längre tid än förväntat. Dessutom har SWECO som facilitator för mötesplatser mellan aktörer inte utnyttjats fullt ut. Sida har underskattat tiden det tar för en facilitator att etablera sig i en ny region och SWECO har underskattat tiden det tar att arbeta med aktörssamverkan. Bedömningen är dock att samarbeten kommer att etableras och de aktörer som är inblandade är kreativa och innovativa i att hitta lösningar som rimmar väl med aktörssamverkan. Utmaningen är att från Sidas sida kunna svara upp med resurser för beredning av initiativ.

Insats 3: Capacity Development of Meteorological Services – Fas 2

Insatsens huvudsakliga mål:

Projektmålet är att uppgradera och stärka Department of Meteorological Services (DMS) i sin roll som nationell förmedlare av meteorologisk monitoring, prognostisering och vädervarningar, samt att kunna ge pålitliga väderprognoser för samhällsberedskap och kommersiella intressen.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills(MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
9	200804-201206	7,7	SMHI, DMS	Aktörssamverkan	100

Resultat:

Exempel på resultat som har uppnåtts under perioden är:

- Bättre prognoser tack vare ett system för att tillgodogöra sig och föra in data från de observationer som är gjorda ute på stationerna.
- Varningssystem för oväder används nu av meteorologer i Botswana.
- Ett bättre system och rutiner för underhåll av observationsstationer och mätinstrument.
- Ett databassystem för att läsa av akuta behov av underhåll av observationsstationerna.
- Nya metoder för att analysera klimatförändringsdata har introducerats och DMS kan nu ta fram avancerad klimatförändringsstatistik.

Sidas resultatbedömning

Samarbetet är riktat mot fattiga kvinnor/män/ flickor/pojkar då det nästan alltid är de fattigaste som råkar värst ut och är mest utsatta för extrema väderförhållanden som torka och översvämningar. Det är förmågan att förutsäga och kommunicera denna typ av extrema förhållanden som DMS håller på att utveckla. Något som Sida bedömer som ett viktigt bidrag i arbetet med att stärka rättighetsperspektivet. Både svensk och botswansk sida arbetar aktivt för att få in fler kvinnor. I Botswana har deltagarna varit nästan hälften män och kvinnor, medans det på svensk sida är fler män.

Under året som gått har förseningar inträffat i någon av regionerna. Vissa delar av utrustning för väderprognoser är ännu ej i bruk. Det är Botswana som står för kostnaderna men det påverkar resultatet så tillvida att viktig utrustning ej kan nyttjas till fullo. En viss "brain-drain" har också ägt rum på botswansk sida. Seniora DMS-anställda som tidigare arbetade heltid med det svenska projektet återfinns nu på heltid i EU-projektet vilket har påverkat implementeringstakten i projektet. Sida har uppmärksammat detta och följer upp kontinuerligt med båda parter. Sammanfattningsvis bedömer Sida samarbetet som gott.

Insats 3: ITP Climate ChangeInsatsens huvudsakliga mål:

Att förse deltagarna med en kvalificerad teoretisk kunskapsbas och praktiska verktyg för att möjliggöra tvärsektoriellt samarbete och stärka kapaciteten att förebygga och minska de negativa effekterna av klimatförändring. Insatsen är regional med deltagare från Namibia och Sydafrika med finansiering från dessa anslag.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
3,4	200905-201112	2,6	SMHI, SWECO	ITP/Indirekt aktörssamverkan	100

Resultat:

Exempel på resultat⁹.

- Rekommendationer till både regeringen i Botswana och lantbruksorganisation för att minska effekterna av klimatförändringar genom att förändra sin boskapsskötsel.
- Lantbrukare som deltagit i kursen är medvetna om klimatförändringar och möjliga anpassningsåtgärder.
- Förbättrad integrering av miljöaspekter och klimatåtgärder i Botswanas nationella utvecklingsplan.

Sidas resultatbedömning

Utifrån dessa resultat bedömer Sida att stödet har uppnåtts för de planerade målen, nämligen att höja kompetensen hos deltagarna samt identifiera sårbarhet för klimatförändringar genom att involvera olika intressenter i arbetet med att motverka klimatförändringar. Sammanfattningsvis kan Sida konstatera att Sveriges stöd bidrar till målet att deltagarna ska applicera sina kunskaper för att förebygga och minska effekterna av klimatförändringar i Botswana samt att såväl SMHI som SWECO bidrar till att hitta och stärka nya aktörssamverkansprojekt i Botswana. Något som halvtidsöversynen¹⁰ pekade ut som ett område som bör öka under resterande tiden tom 2013.

3.2.2 Bedömning av strategimålet inom Miljö och Klimat

Sektormål: Stärkt kapacitet att hantera och motverka miljö- och klimatförändringar (processmål: öka aktörssamverkan till att omfatta merparten av landallokeringen)

Botswana befinner sig ännu på ett initialt skede i att hantera och motverka miljö- och klimatförändringar. Dock har Botswanas regering insett vikten av att stärka sina åtaganden för att motverka hotet av klimatförändringar, och Botswana Innovation Hub¹¹ har fått i uppdrag att skapa en plattform för forskning och utveckling inom förnyelsebar energi och bioteknik. Uppdraget genomförs som aktörssamverkan mellan svenska universitet i Lund och Kristianstad.

Sida bedömer de resultat som SMHI och DMS visar upp som konkreta tydliga för att nå måluppfyllelsen. Bättre förmågan att hantera information kring klimatförändringar och att göra bättre prognoser gör det lättare för fattiga att skydda sig mot klimatförändringar och kraftiga oväder. Sida bedömer likaså resultaten av ITPs regionala utbildningar som viktiga bidrag för att uppnå "stärkt kapacitet" för att "hantera och motverka miljö och klimatförändringar".

Målet för samarbetet är att utöka aktörssamverkan inom området miljö. Ett nyligen uppstartat samarbete mellan Stockholm Water Institute och Botswana miljöministerium kring förvaltning och distribution av vatten är ett intressant steg i

⁹ ITP utvärderingarna

¹⁰ Halvtidsöversyn, Sida Memo 2011-04-18

¹¹ Aktörssamverkan mellan Lund, Kristianstad och Botswana.

rätt riktning mot flera aktörer inom miljösamarbetet. Sida bedömer att stödet på lång sikt bidrar till måluppfyllelse.

3.3 Sektor 3: Demokrati och Mänskliga Rättigheter

Botswana har sedan länge en stabil och tillfredsställande demokratisk utveckling. Detta har de senaste åren förändrats och ett missnöje har brett ut sig alltmer. En viss oro kan skönjas och kritiska röster höjs kring presidentens auktoritära och icke-transparenta ledarstil. Civila samhället är svagt och det är svårt att hitta partners för aktörssamverkan.

Antal insatser: 2

3.3.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Förstärkt kapacitet, system och administration inom landfrågor (LAPCAS- Improvement of Land Administration Procedures, Capacity and Systems)

Insatsens huvudsakliga mål:

Projektmålet är att stärka den institutionella kapaciteten för landadministration inom Ministry of Lands and Housing

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills(MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
10	200803-201312	5,2	Lantmäteriet, Ministry of Lands and Housing (MLH)	Aktörssamverkan	20%

Resultat:

Projektet har sju komponenter under vilka ett antal resultat har uppnåtts.

Exempel på resultat som har uppnåtts under perioden är:

- Arbetet med att förbättra och effektivisera de administrativa processerna har tagit längre tid än planerat och arbetet är just nu ca 5 månader försenat¹². Trots detta är ett glädjande resultat att strategin för hur effektiviseringen ska gå till blev godkänt under våren 2011.
- Kartläggningen av det manuella arbetet med landregistrering är nu avslutat vilket är en förutsättning för att övergå till det datoriserade systemet, ett av flera förväntade resultat av samarbetet.
- Databaserade system används i pilotområden.
- Nyckelpersoner har fått kunskap kring E-Government och nu finns intresse för att använda detta mera aktivt.

¹² Årsrapport Lantmäteriet

Sidas resultatbedömning

Insatsen är enligt Lantmäteriets egen årsrapportering något försenad, detta påverkar tidsplan och utbetalning något. Förseningen beror delvis på en alltför överambitiös planering från början. Det finns fortfarande utmaningar inom några av komponenterna kopplade till brister inom IT-miljön samt underhåll. Sida gör trots detta en bedömning att projektmålen kommer att uppnås. Sida noterar en alltför svag rapportering kring jämställdhet och påverkan på kvinnor och män. Sida följer upp detta i dialog med båda parter.

Insats 2: Rehabilitering av ryggmärgsskadade – Princess Marina Hospital och Stiftelsen SpinalisInsatsens huvudsakliga mål:

Att bidra till ett bättre liv för ryggmärgsskadade. Den primära målgruppen är personer med ryggmärgsskador och den sekundära målgruppen är personer med andra typ av funktionshinder

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
7,7	200912-201212	7,3	Spinalis, Ministry of Health och Princess Marina Hospital	Aktörssamverkan	28%

Resultat:

Efter det initiala undertecknandet av ett MoU mellan Spinalis och Botswana Ministry of Health, så finns följande resultat att rapportera:

- En ny förståelse för vikten av rehabilitering av ryggmärgsskadade i Botswana.
- En attitydförändring hos personalen på Princess Marina Hospital.
- Ett samarbete har inletts med svenska företag som är intresserade av att inleda affärsrelationer med Botswana.
- En fullt fungerande fysisk miljö för patienter och personal.
- Ett samarbete med den statliga försäkringsfonden har inletts vilket är avgörande för framtida finansiering av rehabilitering.

Sidas resultatbedömning

Sida bedömer samarbetet som väldigt gott och att måluppfyllelse på projektnivå kommer att uppnås.

3.3.2 Bedömning av strategimålet inom Demokrati och Mänskliga Rättigheter

Sektormål: Stärka demokratiska institutioner och organisationer representerade av det civila samhället (processmål: öka aktörssamverkan till att omfatta merparten av landallokeringen)

Sida bedömer dessa två program som relevanta bidrag för att stärka demokratiska institutioner, framförallt genom stödet till effektivare landprocesser. Det måste ändå noteras att samarbetet mellan Lantmäteriet och Ministry of Land and housing är tekniskt inriktat och ger inte tillräckligt med utrymme för att stärka deltagande processer eller öka jämställdhet mellan män och kvinnor. Å andra sidan så gör Sida bedömningen att på lång sikt så leder ett fungerande fastighetssystem i Botswana till att äganderätten stärks. En rättsäker och rättvis tillgång till land är i sig ett stärkande av demokratin samt kan även leda till positiv ekonomisk utveckling på längre sikt. Stödet till Spinalis lyckas förvisso förändra attityder och öka delaktigheten på sjukhuset och bland både patienter och personal. Spinalis bjuder in personal från hela landet vilket bedöms som positivt för spridning av resultat. Sida bedömer ändå demokratiseringseffekterna som marginella eftersom arbetet bedrivs i en begränsad miljö. Sida vill samtidigt lyfta fram det goda och nära samarbetet med hälsoministeriet vilket i sig kan leda till att attitydförändringar från projektet får genomslag i hela landet. Målet att stärka det civila samhället återfinns mera och tydligare under HIV/Aids stödet. Där mobiliseras civila samhällets aktörer i kampen mot HIV/Aids, något som Sida bedömer som väldigt positivt för ett starkare civilsamhälle.

3.4 Sektor 4: HIV och AIDS

Botswana är ett av de länder i världen som drabbats hårdast av HIV. Medellivslängden har sjunkit från 65 år till 40 år de senaste åren. Den botswanska regeringen är en av de största bidragsgivarna i kampen mot HIV vilket inte är fallet i andra liknande länder¹³. Det står nu klart att även civila samhället måste engageras mer än tidigare för att målen skall nås.¹⁴

Antal insatser: 2. Under perioden har det större stödet via Forum Syd avslutats.

3.4.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: SAT¹⁵ i Botswana

Insatsens huvudsakliga mål:

Stärka kapaciteten hos civila samhällets aktörer inom HIV/AIDS.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills(MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
45 msek	2010-2013	10 msek	4 lokala organisationspartner	projektstöd	100%

Resultat:

Det är ett relativt nytt stöd som handläggs och följs upp via ambassaden i Pretoria. Några av de viktigaste resultaten är:

¹³ AVERT Update on HIV facts in Botswana 2011

¹⁴ Botswana National Framework 2010-2016

¹⁵ Southern African AIDS TRust

- Civila samhällets aktörer inom Hiv/aids i Botswana deltar nu i policy och beslutsfattande processer.
- Särskilt utvalda organisationer (paraplyorganisationer) har nu förmåga och kapacitet att leda andra organisationer i en gemensam och samlad kamp mot hiv/aids i Botswana.
- Civila samhället arbetar med ett evidensbaserat system mot spridning av hiv/aids.
- Hiv/aids arbete bland civila samhället i Botswana är nu bättre koordinerat än tidigare.

Sidas resultatbedömning

Sida bedömer detta stöd som högst relevant i relation till det utvecklingshinder som den höga andelen Hiv smittade utgör i Botswana. Sida bedömer också det som positivt och viktigt att civila samhällets aktörer stärks, något som i sig stärker den fortsatta demokratiska utvecklingen och som ligger väl i linje med målen i samarbetsstrategin. I halvtidsöversynen slår man fast att Sveriges stöd till bekämpandet av HIV/Aids har varit avgörande och katalytiskt¹⁶. Sida är också medveten om att den nationella koordinering av HIV/Aids arbetet är bitvis överbyråkratiserat och detta kan skapa långa ledtider. Sida följer upp vid besök och dialogtillfällen.

3.4.2 Bedömning av strategimålet inom HIV och AIDS

Sektormål: Stärkta rättigheter för personer som lever med HIV/AIDS och ökade möjligheter för befolkningen att skydda sig (processmål: de riktade insatserna på HIV/AIDS området ska vara utfasade vid strategiperiodens slut och nationellt ägarskap och ledarskap stärks i genomförandet av den nationella HIV/AID planen)

Sida anser att den nya strukturen på stödet via SAT kommer leda till att flera aktörer från civila samhället mobiliseras och att det kommer leda till att rättighetsfrågor för personer som lever med HIV/AIDS stärks. Redan nu har organisationerna påverkat policy och beslutsfattare något som Sida bedömer vara både demokratiserande i sig samt stärker civila samhället som grupp. I Botswana finns det jämförelsevis få givare inom HIV/AIDS och Botswanas regering kvarstår som den främsta finanseringskällan för insatser mot HIV/AIDS med medel som går igenom National AIDS Council (NAC) och NACA. Dessvärre, eftersom processen för att ansöka om och få ut finansering från NACA är så pass omfattande och komplicerad, samt att kvartalsvis rapportering krävs, har detta skapat en flaskhals för både projekt riktade till offentlig sektor och projekt inom civila samhället. Trots dessa svårigheter anser Sida att det nya stödet till SAT och ambitionen att mobilisera civila samhällets organisationer i arbetet mot HIV/AIDS redan genererar resultat som får anses vara på rätt väg mot måluppfyllelse.

¹⁶ Mid-term Review MEMO 2011-04-18

3.5 Forskningssamarbete

En pilot med en så kallad *challenge facility* för alla aktörssamverkans länder för forskningssamarbete har provats under perioden. Inriktningen är på tillämpad forskning. För Botswana finns nu två sådana pågående samarbeten. Ett av samarbetena är mellan SLU och Botswana College of Agriculture och kan för perioden visa på resultat inom hållbar odling av grödor och ökad mångfald inom jordbruket¹⁷. Målet är att nå ut till över 500 privata jordbrukare samt öka samarbetet mellan svenska och botswanska parter.

Sidas resultatbedömning

Sida bedömer samarbetet som gott och det intresse som visas för projektet i form av högnivåbesök är en indikator på engagemang.

4. BISTÅNDEEFFEKTIVITET

Strategin anger att principerna om biståndseffektivitet och de åtaganden som gjorts i Parisdeklarationen och handlingsplanen från Accra ska styra alla riktade biståndsinsatser, vilket för Botswana gäller de riktade Hiv-stöden. Som ett led i ökad biståndseffektivitet så samordnas allt HIV-stöd via National Aids Coordinating Agency (NACA) i Botswana. Sida gör bedömningen att denna samordning ibland leder till onödigt långa och komplicerad processer för civila samhället att kunna utnyttja de medel som finns för att arbeta HIV/Aids. Sida följer regelbundet upp detta vid möten och projektbesök.

Aktörssamverkan baseras på aktörers egna intressen och initiativ och metoden för samarbete bygger i första hand på aktörernas egna relation och gemensamma arbete. Under vårens halvtidsöversyn för Botswana så slogs det fast att ett pragmatiskt förhållningssätt till Parisagendan och handlingsplanen från Accra måste tillämpas i arbetet med att främja aktörssamverkan¹⁸. . Aktörssamverkan bygger, utöver ovan redovisade principer, också på landets egna utvecklingsmål.

5. DIALOG

I samarbetsstrategin står det att Sveriges dialog skall bedrivas inom ramen för EU. Eftersom Sverige inte har permanent diplomatisk närvaro i Botswana så rekommenderar Halvtidsöversynen att:

- Dialogen bör koncentreras till de årliga högnivåmötena mellan Sverige och Botswana, då ambassaden i Pretoria besöker Botswana samt till möten med Botswanas representation i Stockholm¹⁹.

¹⁷ Morama Engaged Monitoring Report 2011

¹⁸ Halvtidsöversynen för Botswana PM 2011-06-13

¹⁹ Halvtidsöversyn av strategin (PM 2011-06-13)

Utöver detta så inriktar sig den kontinuerliga dialogen på uppföljning av resultat, de tematiska prioriteringarna samt den långsiktiga hållbarheten i aktörernas relationer.

6. TRE TEMATISKA PRIORITERINGAR

Sida har ett kontinuerligt ansvar att integrera och följa upp de tematiska prioriteringarna i samtliga insatser. Nedan följer konkreta exempel.

Mera demokrati i kampen mot aids.

Inom ramen för det Sidafinansierade HIV/Aids stödet i Botswana har en särskild ansats gjorts för att engagera och mobilisera civila samhällets aktörer, detta leder inte bara till ett bättre arbete i kampen mot HIV/Aids utan bidrar samtidigt till att demokratin stärks.

Miljö som en del av trafiksäkerheten

Inom ramen för aktörssamverkan återfinns ett samarbete mellan svenska och botswanska trafikmyndigheter som syftar till ökad trafiksäkerhet i Botswana. Parterna har haft ett miljöperspektiv och inkluderat miljömässigt hållbar trafik och "eco-driving" i sitt samarbete.

Jämställdhet en naturlig del av väderprognoserna

Genom ett aktörssamarbete mellan SMHI och miljöministeriet i Botswana har sedan 2008 pågått ett samarbete för att förbättra väderprognostiseringen och på så vis förenkla för fattiga människor att planera och även minska utsattheten vid miljökatastrofer. Detta samarbete har integrerat ett jämställdhetsperspektiv på personalen både i Sverige och i Botswana. Ambitionen för de båda länderna är att ha en jämn könsfördelning mellan män och kvinnor inom båda myndigheterna, något som just nu verkarna vara en större utmaning för den svenska parten. Sida följer upp arbetet kontinuerligt.

7. DE TVÅ PERSPEKTIVEN

Ett rättighets och fattigdomsperspektiv ligger till grund för de allra flesta insatserna som Sverige finansierar i Botswana. Som exempel kan några samarbeten nämnas. Skatteverket arbetar sedan länge tillsammans med Botswana Unified Revenue Service. Grundtanken är att öka skattebasen och effektivisera skattesystemet. Antagandet är att den botswanska regeringen väljer att investera ökade skatteintäkter i ökad välfärd och att skapa bättre förutsättningar för de allra fattigaste. Ett nystartat aktörssamverkanssamarbete med Stockholm Water Institute och energi och vattenministeriet i Botswana har som främsta målsättning att arbeta med förvaltning och distribution av vatten. Samarbetet inkluderar minoriteters rättigheter, jämställdhet samt införandet av vattenpolicies som har ett fattigdomsperspektiv och som analyserar och inkluderar fattigas behov och situation. Ett exempel på projekt som strävar mot icke-diskriminering är Spinalis och rätten till vård och rehabilitering av ryggmärgsskadade.

8. DEN KONTEXTUELLA RAMEN

Inga betydande förändringar har skett i landkontexten som påverkar utsikterna för att genomföra strategin och uppnå strategimålen med undantag för nedan:

- Landets offentliganställda gick ut i strejk i april 2011, detta hade som följd att ett samarbete (trafiksäkerhet) fick ändra inriktning eftersom den botswanska parten drog sig ur som en direkt följd av vårens händelser.